

Fem händelser som format världen under 2023

Donald Trumps dolde sin politiska comeback, aktievinster på terrordåd och ett ovanligt samarbete mellan ärkerivalerna Iran och Saudiarabien. Detta är några av de stora händelser som har skett i världen under 2023.

1) Hamas terrordåd mot Israel – aktievinster skapar misstanke om förhandsinformation

En motorväg i Sderot, Israel, efter Hamas attacken. Bild: AP

Dagarna innan Hamas terrordåd mot Israel den sjunde oktober sålde en ovanlig mängd israeler aktier på den amerikanska börsmarknaden till stora ekonomiska vinster, säger en studie skriven av tidigare SEC-kommissionären Robert J Jackson Jr och blankningsforskaren Joshua Mitts. Resultatet av deras studie tyder på att minst en okänd aktiehandlare kände till dådet i förtid och tjänade över åtta miljoner dollar. Strategin som aktiehandlarna använde sig av för att tjäna pengar på attacken kallas för “blankning” där man säljer en lånad aktie med förhoppningen om att aktiekursen ska falla så att man kan köpa tillbaka den till ett lägre pris och tjäna pengar.

– Vi tror att det är nästan omöjligt att detta hände av en slump, sa Joshua Mitts, professor i juridik på Columbia Law School.

Representanter från den israeliska värdepapper myndigheten (ISA) kritiserar studien för att vara inkorrekt. Joshua Mitts menar dock att ISA inte har kollat på alla aktier och fonder som nämns i studien och avfärdar kritiken. Israels militära svar på Hamas attack har lett till ett krig med tusentals civila dödsoffer i Gaza. Det är fortfarande ovisst hur konflikten kommer utvecklas under 2024, men spänningarna och dödstalet i området fortsätter växa.

2) Är fiendens fiende min vän? Ärkerivalerna Iran och Saudiarabien blir båda del av nya klubben BRICS+

BRICS ledare samlade i Sydafrika. Rysslands president, Vladimir Putin, var inte närvarande på mötet efter en internationella arresteringsorder upprättats mot honom efter påstådda krigsbrott vid Rysslands invasion av Ukraina. Bild: Kim Ludbrook/EPA-EFE

Den ekonomiska samarbetsorganisationen BRICS, vars medlemmar är Brasilien, Ryssland, Indien, Kina och Sydafrika, kommer att välkomna nya medlemsländer Iran, Saudi Arabien, Etiopien, Egypten och Förenade Arabemiraten till gruppen. BRICS länderna är betydelsefulla på grund av deras snabbväxande ekonomier, regionala påverkan på grannländer och olika politiska system.

Gruppen ses ofta som motsatsen till den G7 organisationen vars medlemmar är USA, Storbritannien, Tyskland, Frankrike, Italien, Japan och Kanada. Tillsammans står de nya

BRICS-länderna för stora mängder av den globala oljetillgången och det är förväntat att den nya BRICS+ gruppen kommer att dominera världsekonomin före år 2050.

Sedan 1970-talet har Iran och Saudiarabien varit i en pågående kamp om inflytande i Mellanöstern, något som utspelar sig genom flera proxykrig, som det pågående inbördeskriget i Jemen. Ett återkommande frågetecken är hur länder i denna grupp, med väldigt olika politiska system, kommer att samarbeta över lång tid. Vid årsskiftet när de nya länderna officiellt blir del av organisationen kommer BRICS+ att bestå av fyra demokratier, tre auktoritära stater, två autokratiska monarkier och en teokrati.

3) Amerikanska centralbanken stoppar räntehöjningar – lågkonjunkturen kan ha nått kulmen

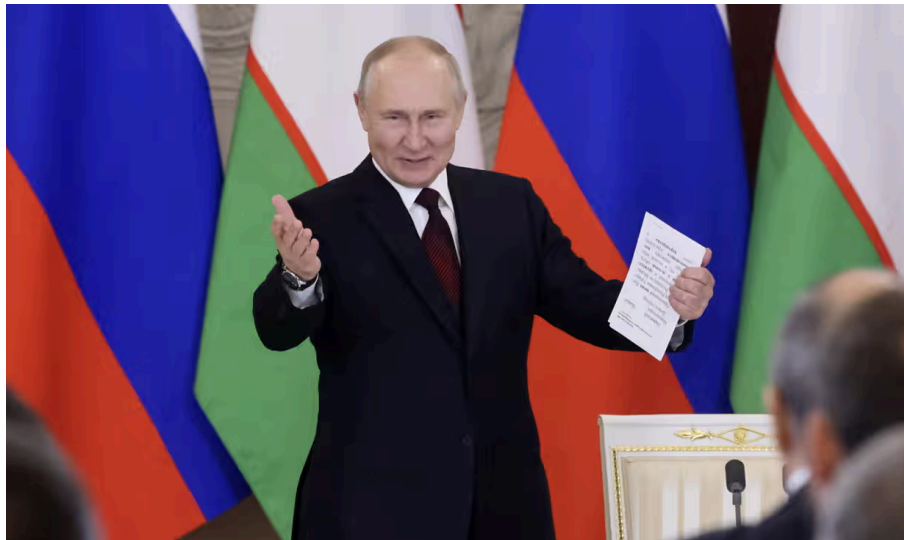

Jeremy Powell, ledaren av USA:s centralbank. Bild: Yuri Gripas/Reuters

USA:s centralbank, Federal Reserve, pausade landets räntehöjningar och förutspås under 2024 sänka styrräntan. Detta kan betyda en vändpunkt för USA:s och världens lågkonjunktur. Centralbanken har höjt räntenivån elva gånger mellan mars 2022 och juli 2023 till den nuvarande nivå av 5,25-5,5%, den högsta nivå på 22 år. Sedan juli har centralbanken bestämt att lämna räntenivån orörd. Målet med höjningarna har varit att dämpa landets höga inflation genom att göra det dyrare att ta lån.

USA, som är världens största handelspartner och största ekonomi, används generellt som måttstock för andra länders penningpolitiska beslut. Om USA börjar sänka styrräntan och göra det billigare att ta lån kommer det öka människors och företags köpkraft i landet – något som förmodligen kommer återspeglas i andra länder. I Sverige, har Riksbanken följt USAs Federal Reserve genom att fatta liknande penningpolitiska beslut.

4) Ryssland drar sig ur historisk kärnvapenavtal – använder USA som ursäkt

Vladimir Putin i Sochi i oktober. Bild: Getty Images

I november drog Ryssland sig ur FN:s Fullständiga Provstoppsavtal (CTBT) som förbjuder kärnvapentestning. President Vladimir Putin återkallade Rysslands ratificering av avtalet, som betyder att landet återigen kan testa kärnvapen. Avtalet undertecknades och ratificerades av Ryssland år 2000 och USA däremot har endast undertecknat, men ännu inte ratificerat avtalet – ett faktum som Putin tidigare påpekat för att legitimera ett återupptagande av ryska kärnvapentester.

– Vi har rätt att göra samma som USA... i teorin kan vi återkalla ratificeringen, sa Vladimir Putin i oktober.

Rysslands senaste kärnvapentest genomfördes för mer än tre decennier sedan, i dåvarande Sovjetunionen. Att Ryssland återupptar och normaliserar kärnvapentestning under 2024 skulle vara en stor bakslag för rörelse mot globala kärnvapenedrustning.

5) Trump tackar nej till alla republikanska debatt

USA:s 45:e president, Donald Trump. Bild: Michael M. Santiago/Getty Images

USAs tidigare president, Donald Trump, använde en ovanlig taktik för att vinna den republikanska nomineringen till presidentvalet. Under hela 2023 deltog han inte på någon av de stora debatterna. På så sätt undviker 77-årige Donald Trump kritiska frågor från hans utmanare, en taktik som verkar ha fungerat än så länge. Opinionssiffrorna är höga och han är favorittippad att vinna nomineringen. Om Donald Trump vinner nomineringen kommer han att ha stora chanser att vinna presidentvalet i november 2024 över 81-årige Joe Biden som lider av låga opinionssiffror. Det amerikanska presidentvalet är en av världens mest avgörande händelser nästa år, inte minst på grund av att USA engagemang i den Israel/Palestina-konflikten och kriget i Ukraina.

Text: Mitchell Cordner